

Sygn. akt III PSK 113/21

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z powództwa M. J.

przeciwko U. A.

o ustalenie istnienia stosunku pracy, o wynagrodzenie za pracę, o ekwiwalent za urlop wypoczynkowy, o wydanie świadectwa pracy, o odszkodowanie za niewydanie świadectwa pracy oraz o ryczałt kosztów windykacji jako roszczenie alternatywne,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 13 lipca 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R.

z dnia 9 lipca 2020 r., sygn. akt IV Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od strony powodowej dla strony pozwanej kwotę 2.700,00 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 lipca 2020 r. w sprawie prowadzonej pod sygn. akt IV Pa (...), Sąd Okręgowy w R. odrzucił apelację powoda M. J. od wyroku Sądu Rejonowego w R. z 6 listopada 2019 r. wydanego w sprawie IV P (...) przeciwko U. A. o ustalenie istnienia stosunku pracy, o wynagrodzenie za pracę, o ekwiwalent za urlop wypoczynkowy, o wydanie świadectwa pracy, o odszkodowanie za

niewydanie świadectwa pracy oraz o ryczałt kosztów windykacji jako roszczenie alternatywne – w części dotyczącej zasądzenia ryczałtu kosztów windykacji jako roszczenia alternatywnego, a także oddalił apelację w pozostałej części oraz zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej koszty postępowania według norm prawem przypisanych.

Powód zaskarżył powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną z dnia 19 września 2019 r. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie: a) art. 353 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię, a to poprzez uznanie że niedopuszczalne jest zawarcie umowy powołującej się na stosowanie odpowiednio przepisów prawa pracy celem należytej ochrony jednej ze stron umowy wykonującej czynności na rzecz drugiej strony na jej ryzyko i koszt, podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisu nakazuje uznanie iż dopuszczalne jest w każdej umowie powołanie odrębnych od umowy zasad lub przepisów szczególnych normujących prawa i obowiązki stron a to w celu jednoznacznego określenia w umowie praw i obowiązków stron przy wykonywaniu tej umowy, b) art. 353 § 1 k.p.c. poprzez błędną wykładnię, a to poprzez uznanie iż żądanie spełnienia świadczenia pieniężnego za czynności zbliżone do czynności pracy (lub alternatywnie za czynności pracy) dopuszczalne jest wyłącznie w przypadku zawarcia umowy o pracę podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisu wskazuje, że bez względu na fakt zawarcia umowy o pracę lub jej braku możliwym jest dochodzenia roszczeń z tytułu wykonania umowy łączącej strony, c) art. 4 ust. 1 i 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (zakaz, pracy niewolniczej) w związku z art. 353 § 1 k.c. poprzez pominięcie, a to poprzez uznanie iż brak formalnego stosunku pracy pomiędzy stronami niweczy prawo do wynagrodzenia za czynności dokonane na rzecz strony przeciwnej umowy , a w konsekwencji uznanie iż dopuszczalna jest odmowa zapłaty (świadczenia wzajemnego) tylko z tej przyczyny iż strony nie zawarły umowy o pracę, d) art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej poprzez błędną wykładnię, a to poprzez uznanie iż dla spełnienia kryterium istnienia stosunku pracy koniecznym jest pozostawianie pracownika pod ciągłą, permanentną i rzeczywistą kontrolą pracodawcy podczas gdy zgodnie z utrwalonym poglądem doktryny i judykatury W prawie Unii Europejskiej, przede wszystkim na tle art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2), pojęcie

pracownika definiowane jest przez odwołanie się do cech stosunku pracy istniejącego między stronami. W tym kontekście bada się, czy dana osoba bądź podmiot wykonuje przez pewien okres odpłatne świadczenie na rzecz innego podmiotu i czy w jakimś stopniu pozostaje pod jego kierownictwem - tak Trybunał Konstytucyjny w dniu 2 czerwca 2015 r. wyrok pod sygn. akt K 1/13, e) art. 11 k.p. poprzez błędną wykładnię, a to poprzez uznanie iż „wola stron” jest podstawowym kryterium zawarcia umowy o pracę podczas gdy jak wskazuje się w ugruntowanej judykaturze - przykładowo Sąd Najwyższy w wyroku sygn. akt I PK 311/07 oceniając sprawę na podstawie art. 22 § 1 i § 11 k.p. bada, czy faktycznie wykonywana praca (zatrudnienie), co do której powód twierdzi, że była wykonywana na warunkach charakterystycznych dla stosunku pracy, odpowiada wskazanym w art. 22 § 1 k.p. cechom stosunku pracy. Jeśli stwierdzi, że tak jest, to uznaje istnienie stosunku pracy bez względu na to, czy strony formalnie zawarły jakąkolwiek umowę, a także bez względu na to jak ją nazwały. Artykuł 22 k.p. w § 1 i § 11 obejmuje także sytuację, w której praca odpowiadająca cechom stosunku pracy, została objęta formalnie umową wiążącą jej wykonawcę z innym podmiotem niż pracodawca, na którego rzecz praca ta była faktycznie wykonywana. Z punktu widzenia art. 22 § 1 i § 11 k.p. istotne jest bowiem jedynie to, czy faktycznie była ona świadczona w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p. Kwestią wtórną i nieobjętą art. 22 § 1 i § 11 k.p. jest natomiast ocena skutków prawnych określenia umowy, na podstawie której była wykonywana praca, inną nazwą niż „umowa o pracę” lub formalnego jej ukształtowania jako umowy cywilnoprawnej. W tym ostatnim przypadku art. 22 k.p. stwierdza jedynie w § 12, że nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną przy zachowaniu warunków wykonywania pracy, określonych w § 1. (...). Istotnym jest przy tym iż jak wskazano w w/w wyroku - należy stwierdzić, że zarzut naruszenia art. 353 § 1 k.c., „przez odmowę decydowania stron stosunku prawnego o ułożeniu stosunku prawnego według swojego uznania, przy obopólnej akceptacji ustalonych zasad i wywodzeniu przez obie strony korzyści materialnych bez kolizji z obowiązującym prawem” jest bezpodstawny z dwóch względów. Po pierwsze, opiera się na niezgodnym z ustaleniami faktycznymi założeniu, że powódka akceptowała zastępowanie umowy o pracę umowami cywilnoprawnymi, podczas gdy z ustaleń przyjętych w podstawie

zaskarżonego wyroku wynika, że podpisywała je, ponieważ w przeciwnym razie nie byłaby zatrudniona. Po drugie, zarzut ten pomija istotę regulacji zawartej w art. 22 § 1 i § 11 k.p., w której świetle sąd może ustalić istnienie stosunku pracy nawet wtedy, gdy strony w dobrej wierze zawierają formalnie umowę cywilnoprawną, lecz jej treść lub sposób jej realizacji odpowiada cechom stosunku pracy, f) art. 22 k.p. - poprzez błędną wykładnię, a to poprzez uznanie iż istnienie stosunku pracy zależne jest od świadczenia jej w siedzibie przedsiębiorcy, pod jego rzeczywistą kontrolą przez cały okres wykonywania pracy podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisu wskazuje, że Tradycyjne pojmowanie podporządkowania jako obowiązku wykonywania przez pracownika poleceń pracodawcy ewoluuje w miarę rozwoju stosunków społecznych oraz okoliczności faktycznych i postępu technicznego. W miejsce dawnego systemu ścisłego hierarchicznego podporządkowania pracownika i obowiązku stosowania się do dyspozycji pracodawcy nawet w technicznym zakresie działania, pojawia się nowe podporządkowanie autonomiczne, polegające na wyznaczeniu pracownikowi przez pracodawcę zadań bez ingerowania w sposób ich wykonania. W tymże systemie podporządkowania pracodawca określa godziny czasu pracy i wyznacza zadania, natomiast sposób realizacji tych zadań pozostawiony jest pracownikowi - tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 września 1999 r., I PKN 277/99. Nadto w skutek okoliczności faktycznych takie jak postęp technologiczny czy pandemia możliwe jest wykonywanie czynności mających cechy stosunku pracy nawet jeśli czynności te nie są wykonywane w siedzibie lub miejscu pracy zwyczajowo przyjętym, a nadto gdy nie są wykonywane z zachowaniem takich elementów jak lista płac, lista obecności, bieżący kontakt i kontrola pracodawcy, g) art. 5b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych w związku z art. 43.1 k.c. - poprzez wadliwą wykładnię, a to poprzez uznanie iż fakt wystawiania faktur decyduje o nieistnieniu stosunku pracy pomiędzy stronami podczas gdy prawidłowa wykładnia nakazuje uznanie iż o istnieniu stosunku pracy i braku stosunku gospodarczego decyduje to czy zgodnie z umową stron : odpowiedzialność wobec osób trzecich ma ponosić zlecający czynności, świadczenia mają być wykonywane pod jakąkolwiek formą kierownictwa lub nadzoru oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez zlecającego

czynności, a wykonujący czynności wskazane w umowie nie ponosi ryzyka gospodarczego.

Ponad powyższe powód podnosi zarzut kwalifikowanego naruszenia prawa procesowego w sposób mający istotny wpływ na wynik procesu poprzez naruszenie: h) art. 379 § 3 k.p.c. poprzez procedowanie nad roszczeniem objętym wcześniej złożonym pozwem który nie został w toku "procesu połączony do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia z postępowaniem w którym wydano orzeczenie w zakresie tegoż roszczenia, i) art. 477 k.p.c. albowiem strona powodowa pozbawiona została możliwości prawidłowej obrony swych praw, a w szczególności nie została pouczone w trybie art. 477 k.p.c. o skutkach swojego oświadczenia woli iż domaga się także ustalenia stosunku pracy. Precyzując powyższy zarzut podnoszę, że powód nie został pouczone iż wnosząc roszczenie inne niż wynikające ze stosunku pracy spotka się z oddaleniem tego roszczenia przez Sąd Pracy albowiem w ocenie Sądu Pracy (którą to ocenę uznać należy za chybną) Sąd Pracy nie jest uprawniony do badania roszczeń innych niż roszczenia ze stosunku pracy, j) art. 321 § 1 k.p.c. poprzez chybną wykładnię a to poprzez uznanie iż zasądzenie przez Sąd Pracy należności innych niż wynikające ze stosunku pracy stanowiłoby formę orzeczenia ponad treść roszczenia pozwu, podczas gdy zgodnie z art. 2 § 1 k.p.c. sądy powszechne uprawnione są do rozpoznania każdej sprawy o ile nie należy ona do właściwości sądów szczególnych.

Mając powyższe na względzie powód wnosi o wyznaczenie rozprawy i zmianę wyroku z 9 lipca 2020 r. Sądu Okręgowego R. w sprawie pod sygn. akt. IV Pa 100/19 i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwot: za marzec w kwocie 5.166 zł + 2.214 zł razem 7.380 zł wraz z odsetkami od 8 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty; za kwiecień w kwocie 5.166 zł wraz z odsetkami od 8 maja 2016 r. do dnia zapłaty; za maj w kwocie 5.166 zł wraz z odsetkami od 8 czerwca 2016 r. do dnia zapłaty; za czerwiec w kwocie 5.166 zł wraz z odsetkami od 8 lipca 2016 r. do dnia zapłaty; za lipiec w kwocie 5.166 zł wraz z odsetkami od 8 sierpnia 2016 r. do dnia zapłaty; za sierpień w kwocie 5.166 zł wraz z odsetkami od 8 września 2016 r. do dnia zapłaty; za wrzesień w kwocie 4.821,59 zł wraz z odsetkami od 8 października

2016 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda ekwiwalentu za niewykorzystany urlop w kwocie 4.520,25 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty zgodnie z zawartą umową, a ponadto ustalenie stosunku pracy pomiędzy stronami oraz o zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym na rzecz strony powodowej z uwzględnieniem kosztów dojazdu wg klucza 350 km x 2 strony x 0,8358 zł/km co stanowi 585,06 zł oraz kosztów postępowania przez Sądem pierwszej i drugiej instancji z uwzględnieniem kosztów dojazdu na rozprawy lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia - wyroku z 9 lipca 2020 r. Sądu Okręgowego w R. w sprawie pod sygn. akt. IV Pa (...) i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Uzasadniając konieczność rozpoznania skargi powód wskazuje na okoliczność, że skarga kasacyjna jest uzasadniona albowiem:

1. W zaskarżonym wyroku Sąd drugiej instancji dokonując wykładni normy art. 11 i 22 Kodeksu Pracy nieprawidłowo uznał, że powodowi nie przysługuje wynagrodzenie za czynności dokonywane przez powoda na rzecz pozwanego zgodnie z zawartą pomiędzy stronami umową oraz za okres wypowiedzenia wskazany w umowie albowiem umowa ta nie była stosunkiem pracy podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisów k.c. a w szczególności art. 353 § 1 k.p.c. oraz art. 353¹ k.p.c. uprawnia powoda do żądania spełnienia świadczenia pieniężnego w każdej sytuacji gdy wykonał on umowę zawartą pomiędzy stronami, nawet gdy umowa ta nie miała cech stosunku pracy.
2. Za chybione przy tym uznać należy stanowisko wyrażone przez Sąd pierwszej i drugiej instancji iż rozpoznając powództwo o zapłatę należności innych niż wynikające wprost z umowy o pracę Sąd Pracy musi zawsze oddalić roszczenie albowiem może orzekać tylko o roszczeniach z tytułu stosunku pracy. Zważyć należy iż Sąd Pracy jest sądem funkcjonującym w ramach struktury sądów powszechnych, które zgodnie z art. 2 ust. 1 k.c. uprawnione są do oceny zasadności wszelkich roszczeń cywilnych bez względu na ich podstawę prawną. Dokonując więc ustalenia iż roszczenie dochodzone przez Sądem Pracy nie jest roszczeniem ze stosunku pracy

Sąd nie jest zobowiązany do jego oddalenia, ale do oceny czy w świetle przepisów prawa (a nie tylko Kodeksu Pracy) roszczenie to zasługuje na uwzględnienie. Pogląd przeciwny (jak wskazuje powód oparty wg. uzasadnienia werbalnego wyroku na treści art. 321 § 1 k.p.c.) jest chybiony i nie znajduje oparcia w przepisach prawa procesowego.

3. W zaskarżonym wyroku Sąd drugiej instancji uznał iż stron nie łączyła umowa o pracę albowiem powód będąc osobą zarządzającą taborem pozwanego nie pozostawał w stałym ciągłym i faktycznym nadzorze pozwanego gdyż wykonywał pracę zdalnie w sposób dostosowany do zadaniowego trybu kierowców którymi zarządzał oraz w sposób zgodny z panującymi w tym zakresie w branży transportowej zwyczajami podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisu pozwala na uznanie istnienia stosunku pracy także przy istnieniu zadaniowego sposobu wykonywania pracy i związanych z nią czynności poza siedzibą pracodawcy, ale w miejscu wskazanym w umowie stron. W zaskarżonym wyroku Sąd drugiej instancji uznał iż stron nie łączyła umowa o pracę albowiem powód nie podpisywał listy obecności (podobnie jak zarządzani przez niego kierowcy) gdyż stale przebywał poza siedzibą pracodawcy podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisu art. 22 k.p. nie wskazuje na konieczność sporządzania i podpisywania list obecności lub osobistej obecności w siedzibie pracodawcy dla uznania iż strony łączył stosunek pracy. W warunkach postępu technologicznego a także okoliczności faktycznych (np. epidemie) praca zdalna staje się zjawiskiem powszechnym z którym należy się liczyć dokonując subsumcji prawa a zaskarżone orzeczenie zdaje się ignorować te okoliczności.

4. Wskazać ponadto należy na potrzebę wykładni art. 22 k.p. w świetle sposobu rozliczania się stron na możliwość uznania iż strony łączył stosunek pracy. W zaskarżonym wyroku wskazał Sąd Okręgowy iż w przypadku rozliczania się stron umowy rachunkiem (fakturą) nie jest możliwe uznanie iż strony łączył stosunek pracy, podczas gdy z normy art. 22 k.p. wywieść można jedynie iż stosunek prawny łączący strony ma być odpłatny, a przepis art. 22 k.p. nie wskazuje na formę sposobu rozliczania się stron a już w

szczegółności nie ustanawia zakazu posługiwania się przy rozliczeniu hybrydowymi metodami polegającymi na wykorzystaniu optymalizacji podatkowej korzystnej dla pracodawcy (brak ZUS). W okolicznościach sprawy jest to o tyle istotne, że w zawartej umowie strony wprost wskazały iż w zakresie nieuregulowanym umową będą stosowały przepisy prawa pracy, które w treści umowy powołane zostały jeszcze kilkakrotnie. Z tej przyczyny Sąd Okręgowy w K. badając analogiczną sprawę z udziałem powoda oparta na identycznej treści umowie wskazał w wyroku z 20 grudnia 2017 r. pod sygn. akt IV Ca 498/17: jak wskazano m.in. w wyroku Sądu Najwyższego — Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z dnia 28 marca 2017 r. sygn. akt II PK 15/16 (publik. Monitor Prawa Pracy rok 2017 nr 10 str. 529): zdarza się, iż zawarta przez strony umowa zawiera cechy (elementy) umowy o pracę oraz umowy cywilnej (w szczególności dotyczy to umowy zlecenia), wówczas dla oceny rodzaju stosunku prawnego decydującym jest ustalenie, które z tych cech mają charakter przeważający. (...) należy sobie uzmysłowić, że takie ukształtowanie stosunku prawnego, będące w rzeczywistości dość typowym stosunkiem pracy, w którym powód wystawia na rzecz pozwanej faktury VAT, było niewątpliwie korzystnym dla pozwanej sposobem zmniejszenia kosztów funkcjonowania firmy poprzez zmniejszenie obciążeń podatkowych (jako następstwo zwiększenia kosztów podlegających rozliczeniu, tak w podatku dochodowym jak i podatku od towarów i usług) oraz następstwo zaniechania odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne — co najmniej w rozmiarze właściwym dla umowy o pracę. Dlatego, samo wystawianie faktur przez powoda (...) choć być może zupełnie nieprawidłowe (nieuprawnione) z punktu widzenia przepisów prawa podatkowego, nie jest okolicznością faktyczną, którą bezkrytycznie i w oderwaniu od wszystkich pozostałych ustalonych faktów, może być uznana za decydującą o kwalifikacji stosunku prawnego związanego przez strony jako (nie będącej umową o pracę) umowy o świadczenie usług. Podnieść więc należy, że odmienna, skrajnie rozbieżna wykładnia normy art. 22 k.p. przez pryzmat kwestii sposobu rozliczania się stron wymaga wydania orzeczenia wskazującego na jednolitą, prawidłową wykładnię art. 22 k.p. a w

szczegółności wpływ sposobu rozliczania się stron na istnienie lub brak istnienia stosunku pracy. Co należy zaakcentować - w zaskarżonym wyroku Sąd drugiej instancji dokonując wykładni normy art. 22 Kodeksu Pracy nieprawidłowo uznał, że wynagrodzenie o którym mowa w zaskarżonym wyroku wypłacane na podstawie rachunku sporządzanego przez powoda jest przesłanką do uznania braku istnienia stosunku pracy, podczas gdy prawidłowa wykładnia art. 22 k.p. nakazuje uznanie iż norma przepisu wskazuje jedynie na konieczność odpłatności świadczenia. Norma art. 22 k.p. nie wyklucza możliwości świadczenia pracy w drodze wykorzystania hybrydowych metod optymalizacji podatkowej np. poprzez łączenie stosunku pracy z rozliczaniem wynagrodzenia w ramach tzw. samozatrudnienia. Wskazuje na to także obowiązująca w tym zakresie interpretacja wiążąca w sprawie przed KAS pod sygn. akt (...) w której wskazano iż zgodnie z art. 5b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych możliwe jest zawarcie stosunku pracy rozliczanego fakturami VAT. Podnieść więc należy, że odmienna, skrajnie rozbieżna wykładnia normy art. 22 k.p. przez pryzmat kwestii sposoby rozliczania się stron wymaga wydania orzeczenia wskazującego na jednolitą, prawidłową wykładnię art. 22 k.p. a w szczególności wpływ sposobu rozliczania się stron na istnienie lub brak istnienia stosunku pracy.

5. Niezależnie od okoliczności czy zawarta przez strony umowa była lub nie była formą umowy o pracę, to zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (zakaz pracy niewolniczej) w związku z art. 353 § 1 k.c. niedopuszczalne jest oddalenie powództwa o zapłatę za faktycznie wykonane czynności wynikające z umowy stron oraz roszczenia podoczne związane z wykonaniem tej umowy (świadczenie za okres wypowiedzenia). Zaskarżone orzeczenie w tym zakresie w sposób kwalifikowany narusza zasady określone przez art. 353 § 1 k.c. oraz narusza zakaz pracy niewolniczej (bez wynagrodzenia) zawarty w art. 4 ust. 1 i 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Z tych względów skarga jest oczywiście zasadna.

6. W zaskarżonym wyroku Sąd drugiej instancji dokonując wykładni pojęcia stosunek pracy i stosunek gospodarczy dokonał tego z oczywistą i kwalifikowaną obrazą art. 5b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych albowiem wywiódł iż o istnieniu stosunku gospodarczego decyduje forma rozliczenia należności za wykonane czynności (faktura VAT) podczas gdy art. 5b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wskazuje iż o istnieniu lub nieistnieniu stosunku gospodarczego decyduje to czy zgodnie z umową odpowiedzialność wobec osób trzecich ma ponosić zlecający czynności, świadczenia mają być wykonywane pod jakąkolwiek formą kierownictwa lub nadzoru oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez zlecającego czynności, a wykonujący czynności wskazane w umowie nie ponosi ryzyka gospodarczego.

7. Ponadto norma art. 459 k.p.c. stanowi iż Sądy Pracy uprawnione są do orzekania w sprawach z zakresu prawa pracy, a nie tylko w sprawach z zakresu umów o prace i roszczeń związanych z samym stosunkiem pracy. Istnieje więc istotne zagadnienie prawnej - czy brzmienie art. 459 k.c. oznacza to iż jeśli w dobrowolnie podpisanej umowie cywilnej (nie będącej stosunkiem pracy) strony powołały się na stosowanie odpowiednio przepisów prawa pracy, to sądem właściwym do rozpoznania powództwa w takim stanie formalnym jest Sąd Pracy czy Sąd Cywilny, oraz czy Sąd Pracy może oddalić roszczenie cywilne o zapłatę tylko na tej podstawie iż nie jest to roszczenie z tytułu umowy o pracę.

Mając powyższe na względzie powód wnosi o przyjęcie skargi do rozpoznania i zmianę zaskarżonego orzeczenia zgodnie z wnioskami skargi lub uchylenie wyroku z 9 lipca 2020 r. Sądu Okręgowego w R. w sprawie pod sygn. akt. IV Pa (...) i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania. Ponad powyższe powód wnosi o zawieszenie niniejszego postępowania do czasu rozpoznania zagadnienia prawnego przez Sąd Najwyższy pod sygn. akt III PZP 4/20 powstałego w związku z rozpoznaniem skargi powoda pod sygn. akt I BP 5/19 - oraz o zawieszenie wykonalności zaskarżonego wyroku do czasu rozpoznania skargi.

W odpowiedzi na skargę z dnia 28 października 2020 r. strona pozwana na zasadzie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. wniosła o nie przyjęcie skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w R. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 9 lipca 2020 r., sygn. akt IV Pa (...) do rozpoznania, albowiem skarga kasacyjna nie jest w sposób oczywisty uzasadniona, jak też nie zachodzi zagadnienie prawne wymagające wykładni. W przypadku niepodzielenia argumentacji ujętej w pkt I petitum odpowiedzi, wnosi w oparciu o treść art. 398¹⁴ k.p.c. o oddalenie skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w R. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 9 lipca 2020 r., sygn. akt IV Pa (...), albowiem nie posiada ona uzasadnionych podstaw oraz wnosi o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm prawem przypisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o

przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Przy powołaniu się w skardze kasacyjnej na przesłankę przedsądu jaką jest jej oczywista zasadność należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Powyższych wymagań skarżący jednak nie spełnił i nie zdołał wykazać występowania w sprawie wskazanej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do

rozpoznania. W polemicznym uzasadnieniu takiego wniosku brak jest bowiem jakichkolwiek argumentów dla poparcia tezy o tak rozumianej oczywistej zasadności skargi.

W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Dla objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi istotne jest zatem, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych. Zasadnicze znaczenie w procesie sądowego badania, czy dany stosunek prawny jest stosunkiem pracy, ma ustalenie faktyczne, czy praca wykonywana w ramach analizowanego stosunku prawnego rzeczywiście ma cechy wymienione w art. 22 § 1 k.p. W tym celu bada się okoliczności i warunki, w jakich dana osoba wykonuje czynności na rzecz innego podmiotu prawa i dopiero w wyniku tego badania (poczynienia stosownych ustaleń) rozstrzyga się, czy czynności te świadczono w warunkach wskazujących na stosunek pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2020 r. w sprawie II UK 9/20, LEX nr 3087651). W przedmiotowej sprawie bez wątpienia, zarówno Sąd pierwszej, jak i Sąd drugiej instancji dokonały weryfikacji i oceny stanu faktycznego sprawy, której z kolei ocena prawna zdecydowała o kształcie zapadłego rozstrzygnięcia.

Powyższe oznaczało, że skarga kasacyjna nie spełniła przesłanek wymaganych do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania, ponieważ powołane w niej twierdzenia i wątpliwości w istocie rzeczy ograniczały się do polemiki z ustalonym przez Sąd drugiej instancji stanem faktycznym oraz jego oceną prawną.

Ocena faktów natomiast, uchyla się spod weryfikacji kasacyjnej Sądu Najwyższego na mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c.

Ubocznie wskazuje się, że zagadnienie prawne oznaczone sygnaturą akt III PZP 4/20 doczekało się rozstrzygnięcia uchwałą Sądu Najwyższego z 15 października 2020 r. (OSNP 2021 nr 5, poz. 48).

Tym samym Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, natomiast o kosztach na podstawie art. 98 k.p.c.